

Slutanalys av

EU:s reviderade energieffektiviseringsdirektiv (EED) -juli 2023

Huvudsakligt innehåll (*utveckling i prior frågor jmf med ursprungsförslag*)

- Ett höjt bindande energieffektiviseringsmål på 11,7% till 2030 jämfört med 2020 referensscenarie på EU-nivå införs och ett *slutanvändningstak* på motsvarande 763 Mtoe (8 873 TWh), vilket är något lägre än kommissionens RePower-förslag på 13%. Medlemsstaterna ska även vidta åtgärder för att nå EU:s indikativa *primärenergianvändningstak* på högst 992,5 Mtoe (11 542 TWh) till 2030.
- Energieffektivisering-först-principen införs bland annat som krav vid större infrastrukturprojekt (>100 MEUR, >175 MEUR för transportinfrastrukturprojekt) och i relevanta policyramverk.
- Mer än fördubblat årligt slutanvändningsbesparingsmål från 0,8%/år stegvis ökat till 1,9%/år från 2028 (1,3%/år 2024-2025, 1,5%/år 2026-2027).
- Offentlig sektor får energibesparingskrav på 1,9%/år (medlemsstaterna får undanta transporter och militär verksamhet, små kommuner <5 000 invånare är också undantagna).
- Offentliga byggnader ska energirenovera minst 3% av byggnadsytan/år (medlemsstaterna får undanta allmännyttiga bostäder under vissa förutsättningar och ställa lägre krav för kulturhistoriskt värdefulla byggnader, militära byggnader och byggnader med religiös verksamhet).
- Utökade krav på energieffektivitet sätts i samband med offentlig upphandling (art. 7).
- Energikartläggningskrav breddas från att idag endast gälla för stora företag till företag med energianvändning >10 TJ/år (motsv. ca 2,8 GWh/år), krav på energiledningssystem ställs vid energianvändning >85 TJ/år (motsv. ca 23,61 GWh/år)
- Från och med den 15 maj 2024 ska medlemsstaterna kräva att datorhallar med en installerad effekt på minst 500 kW utföra en årlig rapportering av energi-användningsdata m.m. enligt bilaga VIa och krav införs på tillvaratagande av spillvärme från datorhallar >1 MW om det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart.
- Ny nationell värme- och kylplan ska ingå i den nationella energi- och klimatplan (NEKP) som ska rapporteras i juni 2024.
- Regionala/lokala värme- och kylplaner ska tas fram för städer och regioner med >45.000 invånare.
- Utökade krav på kostnadsnytto-analyser hos fjärrvärmeföretag av spillvärmepotentialer bl.a. från datorhallar (>1 MW) och sänkta effektgränser för industriell spillvärme (>8 MW) och lågvärdiga spillvärmekällor (>7 MW)
- Ny artikel införs om grundläggande konsumentskyddsregler och avtalsvillkor för värme, kyla och tappvarmvatten.
- Stegvis skärpt definition av ”effektiv fjärrvärme och fjärrkyla” till 2050 där det till skillnad från kommissionens ursprungsförslag nu sker en likabehandling av

förnybart och spillvärme med en alternativ beräkningsmetod utifrån stegvis skärpta CO₂-utsläppskrav.

- Utökade krav på informations- och rådgivningsinsatser gällande tekniskt, administrativt och finansiellt stöd för energieffektiviseringsåtgärder genom så kallade *one-stop-shops* (art. 21).
- Medlemsstaterna ska införa en rad energieffektiviseringsåtgärder och relaterade konsumentskydds- eller informationsåtgärder (särskilt kopplat till art. 21 och art. 8.3) med fokus på utsatta kunder, människor utsatta för energifattigdom och låginkomsthushåll (art. 21 a).
- Energieffektivisering-först-principen ska tillämpas av nationella regleringsmyndigheter gällande driften och tariffregleringen för transformering, överföring och distribution av el och gas och övervakningskrav sätts upp för bl.a. elnäts- och gasnätsföretag att kvantifiera överföringsförluster och effektiviseringsmöjligheter (art. 25).
- En rad breddade främjande- och informationsåtgärder för energitjänster ska vidtas av medlemsstaterna och berörda aktörer (art. 27).
- Reviderade regler för primärenergi- och omvandlingsfaktorer införs där default-faktorn för el sänks från 2,1 till 1,9 (art. 29).

Effekter på kunderna

De kraftigt höjda energieffektiviseringsmålen och årliga energisparbetingen innebär att kunderna kommer att behöva öka sina investeringar i energieffektiviseringsåtgärder. Det kan också förväntas att det införs ytterligare nationella energieffektiviseringsåtgärder för att uppnå det mer än fördubblade årliga energisparbetinget.

Offentlig sektor och offentliga byggnader får ökade krav på årligt ökad energieffektivitet som till skillnad från tidigare i hög grad nu även omfattar kommunal verksamhet (undantag finns för kommuner med <5 000 invånare och för kommuner <50 000 invånare t.o.m. 2026).

De breddade kraven på energikartläggning vart fjärde år respektive införande av energiledningssystem innebär att många fler kunder än i dag kommer omfattas av dessa lagkrav.

Effekter på elmarknaden och kraftsystemet och fjärrvärmens konkurrenskraft

Direktivets höjda energieffektiviseringsmål- och ambitioner kan förväntas dämpa den förväntade ökningen av elanvändningen utifrån den pågående elektrifieringen i industri och transporter. Preliminära uppskattningar från Energimyndigheten visar att ”energieffektiviseringsgapet” för att uppnå det ökade årliga energisparbetinget uppgår till ca 60-70 TWh till 2030 som behöver mötas med införande av nya policyåtgärder.

De höjda energieffektiviseringsmålen kan förväntas innebära en minskad fjärrvärmeanvändning till 2030. Men beroende på val av systemgräns och utformningen av nationella genomförandeåtgärder finns det en relativt stor spännvidd i hur stora minskningarna kan komma att bli och vilka effekterna blir för konkurrensen på värmemarknaden.

Fjärrvärmeföretagen kommer att omfattas av viss ny konsumentskyddsreglering som innebär vissa ökade regelkostnader för branschen. Samtidigt torde de utökade kraven på analys av spillvärmepotentialer och lokala och regionala värme- och kylplaner kunna främja en ökad fjärrvärmeanvändning. Ökade krav på energieffektivitet och

tillvaratagande av spillvärme från datorhallar kan också i viss mån väntas öka tillgången på spillvärme.

Effekter på medlemsföretagen; producenter, elhandlare och elnätsföretag och fjärrvärmeföretag

Artikel 20 om grundläggande avtalsvillkor för värme, kyla och tappvarmvatten väntas innebära att fjärrvärme- resp. fjärrkylalagen behöver kompletteras med ytterligare ett antal detaljregler. De allmänna avtalsvillkoren för fjärrvärme kommer också behöva ses över för att stå i överensstämmelse med direktivets nya regler.

De svenska fjärrvärme- och fjärrkylesystemen bedöms klara de stegvist skärpta definitionerna av ”*effektiv fjärrvärme och fjärrkyla*”, givet att avfallsförbränning klassificeras som spillvärme enligt bilaga IX om potential för effektivitet för värme och kyla.

Fjärrvärmeföretagen kommer också att i utökad omfattning behöva beakta spillvärme från industrier, datorhallar och andra typer av verksamheter utifrån de nya regler som anges i art. 24 utifrån krav på kostnadsnyttoanalyser inför investeringar i ny värmeproduktion och vad gäller krav på tillvaratagande av spillvärme från datorhallar >1 MW.

Avsevärt fler energibolag än tidigare kommer att omfattas av lagkrav på regelbunden energikartläggning vart fjärde år och införande av energiledningssystem då kriteriet nu sätts utifrån årlig energianvändning i stället för att tidigare ha gällt stora företag (energiartläggning).

Elnätsföretag berörs av nya regler om energieffektivisering-först-principen som ska tillämpas av nationella regleringsmyndigheter gällande driften och tariffregleringen för transformering, överföring och distribution av el och gas och de övervakningskrav som sätts upp för elnätsföretag att kvantifiera överföringsförluster och effektiviseringsmöjligheter (art. 25).

Genomförande (*tidsram, process, möjlig samverkan med andra intressenter*)

Medlemsstaterna har 2 år på sig att införa nationell lagstiftning och genomförandeåtgärder, dvs. preliminärt till i oktober 2025 utifrån att ett slutligt antagande av direktivet väntas ske i september 2023. Några formella utredningsprocesser har dock ej startat ännu.

Energimyndigheten väntas få i uppdrag att utreda och ta fram huvuddelen av genomförandeåtgärderna.

Energimarknadsinspektionen väntas få i uppdrag att ta fram utredningsunderlag för genomförande av bl.a. art. 20 om grundläggande avtalsvillkor för värme, kyla och tappvarmvatten och art. 25 om energieffektivisering för el- och gasdistribution m.m.

Vidare ska EU-kommissionen underlätta genomförandet med bl.a. följande åtgärder:

- Inom 6 månader från direktivets ikraftträdande ska kommissionen ta fram ett vägledningsdokument om hur energieffektivisering-först-principen kan genomföras vad gäller bl.a. styrning, uppföljning och rapportering.

- Inom 12 månader efter direktivets ikraftträdande, dvs. preliminärt september 2024, ska EU-kommissionen ta fram ett ramverk för en kampanj för att attrahera fler människor till professioner inom energieffektivisering och utvärdera om en plattform ska sättas upp för att tillgängliggöra information om best-practice för utbildning och kvalificeringssystem på området.
- Senast den 31 december 2024 ska EU-kommissionen ta fram ett vägledningsdokument för medlemsstaterna och marknadsaktörer om hur privata investeringar för ökad energieffektivitet kan tillgängliggöras.
- För att underlätta insamlingen och aggregeringen av data om volymerna för lån för energieffektivisering på nationell nivå ska kommissionen ge vägledning till medlemsstaterna senast den 15 mars 2024.

Medlemsstaterna ska senast den 15 mars 2025, och vartannat år därefter, rapportera genomförandeåtgärder vad gäller ökad energieffektivitet som en del i den integrerade nationella energi- och klimatplansrapporteringen till kommissionen.

Framtida påverkansfönster (tidpunkter för rapporteringar, utvärderingar enligt dir/förordn)

- EU-kommissionen ska ta fram en delegerad akt till senast den 31 december 2023 enligt art. 32 i direktivet för att ta fram hållbarhetsindikatorer för datorhallar och en metodik för hur dessa ska bestämmas.
- Senast den 15 maj 2025 ska EU-kommissionen utvärdera tillgänglig data om energieffektivitet i datorhallar. Om det bedöms lämpligt ska kommissionen lämna förslag om ökad energieffektivitet, genom t.ex. minimikrav på energieffektivitet, till ministerrådet och Europaparlamentet.
- EU-kommissionen ska utvärdera effektiviteten i offentliga stödprogram på EU- och nationell nivå och ska utvärdera om en energieffektiviseringsmekanism på EU-nivå är lämplig att införa. Kommissionen ska senast den 30 mars 2024 lämna en rapport med ev. förslag till Europaparlamentet och ministerrådet.
- Senast 31 oktober 2025 och vart fjärde år därefter ska EU-kommissionen utvärdera de befintliga åtgärderna för energieffektivisering och dekarbonisering i värme- och kylsektorn.
- Senast den 28 februari 2027 och vart femte år därefter ska EU-kommissionen utvärdera direktivet och lämna en rapport till Europaparlamentet och ministerrådet. Bland annat ska behovet av nya mål för energieffektivisering och årliga energibesparingsbeting till 2040 utvärderas.
- Inom 12 månader från direktivets ikraftträdande, dvs. prel. september 2024, ska EU-kommissionen utvärdera om energieffektivisering adresseras via existerande partnerskap, vars syfte är att ta fram färdplaner mellan relevanta aktörer i olika sektorer för att kartlägga tillgängliga åtgärder och tekniska möjligheter. Om kommissionen kommer fram till att energieffektivisering inte är tillräckligt täckt av befintliga initiativ ska kommissionen etablera sådana och när det är lämpligt utse ordföranden för europeiska sektorsspecifika partnerskap som t.ex. ICT-, transport-, finansiella och byggsektorerna.
- EU-kommissionen har mandat att ta fram en delegerad akt för harmoniserade referensvärden för högeffektiv kraftvärme enligt artikel 32 i direktivet och kommissionens delegerade förordning 2015/2402.
- Kommissionen har enligt art. 32 i direktivet också mandat att ta fram delegerade akter för bilagorna II (beräkningsprinciper för el från kraftvärme), III (beräkningsmetod för effektivitet i kraftvärmeprocess), V (beräkningsmetoder för

energieffektiviseringsåtgärder för att uppfylla energisparåtgärder enligt art. 8, 9, 10 och 28.11), VII till XI (minimikrav för information i samband med fakturering av gas resp. värme, kyla och tappvarmvatten resp. potential för effektivitet för värme och kyla resp. kostnadsnyttoanalyser resp. ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel), och XIII (energieffektivitetskrav för transmissionsnäts- och distributionsnätsoperatörer) i direktivet.